

Rajahaastattelututkimus 2010

Talvi 2009–2010 (1.11.2009–30.4.2010)

Ulkomaisten kävijöiden määrä Suomessa kääntyi kasvuun talvella 2009–2010

Talvella 2009-2010, marraskuun ja huhtikuun välisenä aikana, Suomessa vieraili 2,4 miljoonaa ulkomaista matkustajaa. Matkustajamäärä kasvoi edellisestä talvikaudesta yhden prosentin. Ulkomaiset matkustajat toivat Suomeen talven aikana yhteensä noin 720 miljoonaa euroa, missä myös oli noin prosentin lisäys vuotta aiempaan verrattuna. Tiedot käyvät ilmi Tilastokeskuksen ja Matkailun edistämiskeskuksen yhteisestä Rajahaastattelututkimuksesta.

Suomessa käyneet ulkomaiset matkustajat talvikausilla 2005/06-2009/10

Asuinmaa	Vuosi					
	2005/06 (1000 matk.)	2006/07 (1000 matk.)	2007/08 (1000 matk.)	2008/09 (1000 matk.)	2009/10 (1000 matk.)	Muutos 2008/09-2009/10, prosenttia (%)
Kaikki kävijät	2 079	2 348	2 559	2 396	2 419	+1
Venäjä	814	963	1 103	1 097	1 056	-4
Ruotsi	311	308	319	292	277	-5
Viro	178	205	198	181	245	+35
Britannia	158	198	204	162	133	-18
Saksa	120	113	129	104	123	+18

Eniten matkustajia saapui Venäjältä. Venäjältä tuli Suomeen 1,1 miljoonaa matkustajaa eli lähes 45 prosenttia kokonaismatkustajamäärästä. Ruotsista vieraili Suomessa toiseksi suurin lukumäärä matkustajia, 277 000 matkustajaa. Kolmanneksi eniten matkustajia tuli Virosta, 245 000 matkustajaa. Venäjältä ja Ruotsista matkustaneiden määrä väheni edellisvuoteen verrattuna, mutta Virosta saapuneiden määrä nousi. Suomeen saapuneista ulkomailla asuvista matkustajista kuusi prosenttia oli Suomen kansalaisia.

Talvella 2009-2010 ulkomaisista matkustajista 49 prosenttia oli Suomessa vapaa-ajanmatkalla. Tuttava- tai sukulaisvierailulla kävi 12 prosenttia matkustajista. Työmatkalla Suomessa kävi yli neljännes matkustajista. Lähes joka kymmenes ulkomainen matkustaja oli Suomessa kauttakulkumatkalla.

Talvella 2009-2010 ulkomaiset matkustajat viipyivät Suomen-vierailullaan keskimäärin 3,3 yötä. Kokonaismäärältään eniten öitä Suomessa viettivät Virosta, Venäjältä ja Ruotsista tulleet matkustajat. Suomeen tehdyistä matkoista 39 prosenttia ei sisältänyt lainkaan yöpymistä. Päivämatkoja tehtiin eniten

Venäjältä. Lähes 60 prosenttia Suomessa yöpyneistä ulkomaisista matkustajista majoittui hotellissa tai motellissa. Tuttavien tai sukulaisten luona yöpyi 24 prosenttia matkustajista. Työmatkalaisista 80 prosenttia yöpyi hotellissa tai motellissa, vapaa-ajan matkustajista vajaat 60 prosenttia.

Ulkomaiset matkustajat kuluttivat Suomen-vierailullaan keskimäärin 299 euroa talvella 2009-2010. Kokonaiskulutus vierailua kohden oli samalla tasolla kuin edellisenä talvena. Päivää kohden ulkomaiset matkustajat käyttivät kaksi euroa vähemmän kuin edellisenä talvena eli keskimäärin 70 euroa.

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Ulkomaisten matkustajien matkan pääsyyt Suomessa 1.11.2009–30.4.2010.....	4
Liitetaulukko 2. Ulkomaisten matkustajien oleskelun kesto Suomessa 1.11.2009–30.4.2010.....	4
Liitetaulukko 3. Ulkomaisten matkustajien oleskelun kesto Suomessa asuinmaittain 1.11.2009–30.4.2010.....	4
Liitetaulukko 4. Ulkomaisten matkustajien käyttämät majoitustavat Suomessa 1.11.2009–30.4.2010.....	4
Liitetaulukko 5. Ulkomaisten matkustajien rahankäyttö Suomessa 1.11.2009–30.4.2010.....	5
Liitetaulukko 6. Ulkomaisten matkustajien rahankäyttö Suomessa asuinmaittain 1.11.2009–30.4.2010.....	5
Laatuseloste: Rajahaastattelututkimus.....	6

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Ulkomaisten matkustajien matkan pääsyyt Suomessa 1.11.2009–30.4.2010

Matkan pääsyy	Lukumäärä 1000 matkust.	Osuus prosenttia (%)	Muutos 2008/09-2009/10, prosenttia (%)
Työmatka	669	28	+7
Tuttava- tai sukulaisvierailu	280	12	+6
Muu vapaa-ajan matka	1 175	49	+2
Muu matka	243	10	-13
Monta syytä	53	2	-31
Yhteensä	2 419	100	+1

Liitetaulukko 2. Ulkomaisten matkustajien oleskelun kesto Suomessa 1.11.2009–30.4.2010

Öiden lukumäärä	Lukumäärä 1000 matk.	Osuus prosenttia (%)
Ei yöpymistä	950	39
Yksi yö	402	17
Kaksi yötä	264	11
Kolme yötä	214	9
Neljä yötä	145	6
Viisi yötä	98	4
Kuusi yötä	43	2
Seitsemän yötä	115	5
8-14 yötä	109	4
15-21 yötä	33	1
22-60 yötä	27	1
Yli 60 yötä	19	1
Yhteensä	2 419	100

Liitetaulukko 3. Ulkomaisten matkustajien oleskelun kesto Suomessa asuinmaittain 1.11.2009–30.4.2010

Asuinmaa	Päiväkävijöiden osuus, prosenttia (%)	Öitä keskimäärin	Öitä yhteensä (1000 yötä)
Kaikki kävijät	39	3,3	7 887
Venäjä	62	1,2	1 301
Ruotsi	35	2,7	756
Viro	35	5,4	1 313
Britannia	12	3,6	476

Liitetaulukko 4. Ulkomaisten matkustajien käyttämät majoitustavat Suomessa 1.11.2009–30.4.2010

Majoitustapa	Lukumäärä, 1000 matk.	Osuus, prosenttia (%)	Öitä keskimäärin	Öitä yhteensä (1000 yötä)
Hotelli, motelli	849	58	2,8	2 487
Retkeilymaja	24	2	3,3	106
Leirintäalue	8	1	.	.
Vuokramökki	58	4	7,4	513
Tuttavat, sukulaiset	347	24	8,6	3 176
Oma asunto tai mökki	69	5	12,6	933
Työnantajan asunto	33	2	13,3	445
Muu majoitus	40	3	4,5	188
Monta majoitustapaa	40	3	.	.
Yhteensä	1 469	100	.	.
Ei yöpymistä	950	.	.	.

Liitetaulukko 5. Ulkomaisten matkustajien rahankäyttö Suomessa 1.11.2009–30.4.2010

Kulutuskohte	Vierailua kohden, euroa	Päivää kohden, euroa	Yhteensä, miljoonaa euroa	Osuus, prosenttia
Ennakkomaksut pl. pakettimatkat	19	4,6	47,0	6,5
Majoitus	74	17,4	178,9	24,8
Ravintolat, kahvilat	61	14,3	147,6	20,4
Polttoaine	9	2,2	22,4	3,1
Ostokset ja elintarvikkeet	108	25,3	260,2	36,0
Taksimatkat	15	3,4	35,3	4,9
Muu kulutus	13	3,0	31,0	4,3
Kokonaiskulutus	299	70,1	722,6	100,0

Liitetaulukko 6. Ulkomaisten matkustajien rahankäyttö Suomessa asuinmaittain 1.11.2009–30.4.2010

Asuinmaa	Vierailua kohden, euroa	Päivää kohden, euroa	Yhteensä, miljoonaa euroa
Kaikki kävijät	299	70	723
Venäjä	244	109	258
Ruotsi	248	67	69
Viro	188	30	46
Britannia	305	67	41
Saksa	338	.	42

Laatuseloste: Rajahaastattelututkimus

1. Tilastotietojen relevanssi

Rajahaastattelututkimus kuvaa Suomessa vierailevia ulkomaisia matkustajia. Vuosittain haastatellaan noin 20 000 Suomesta poistuvaa ulkomaista matkustajaa. Tuloksia tuotetaan muun muassa asuinmaan ja matkan pääsyyn mukaan.

Tilastokeskus käyttää rajahaastattelututkimuksen tietoja matkustustaseen tulotietojen tuottamiseen, Matkailun edistämiskeskus puolestaan (MEK) matkailun kehityksen seurantaan ja matkailumarkkinoinnin suunnitteluun. Tietoja käyttävät valtionhallinto, matkailun alueelliset toimijat, yritykset ja järjestöt, tutkimuslaitokset sekä oppilaitokset.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Rajahaastattelututkimus perustuu haastattelemalla kerättyyn aineistoon. Tiedonkeruu pohjautuu suunnitelmalliseen otantamenetelmään, jota täydennetään näytehaastatteluin. Tietoja kerätään Suomen tärkeimmillä rajanylityspisteillä (Helsinki-Vantaan lentoasema, Helsingin satamat, Turun satamat ja lentoasema, Tampereen lentoasema, Vaalimaan, Nuijamaan ja Niiralan rajanylityspisteet, Venäjälle menevät junat sekä sesonkiluonteisesti Rovaniemen ja Kittilän lentoasemat ja Karigasniemen ja Tornion rajanylityspisteet).

Etukäteen valitaan satunnaisesti työpäivät ja -vuorot, jotka edustavat koko tutkimusjaksoa. Näillä työvuoroilla poimitaan Suomesta lähtevästä matkustajavirrasta systemaattinen otos ja samalla lasketaan kaikki tutkimuspisteen kautta kulkevat matkustajat. Otoksessa lasketaan ja käsitellään myös kaikki Suomessa asuvat matkustajat sekä ne, joihin ei syystä tai toisesta saada kontaktia. Näin kertyvien tietojen perusteella pystytään määrittelemään kunkin yksittäisen matkustajan todennäköisyys päätyä otokseen ja laskemaan painokertoimet, joita käyttäen yleistetään haastatelluilta matkustajilta kerätyt tiedot koskemaan tutkimusjakson kaikkia matkustajia. Tämän otosaineiston perusteella estimoidaan Suomessa käyvien muissa maissa asuvien matkustajien kokonaismäärä sekä heitä koskevien perustietojen jakaumat.

Haastatteluaineistoon tulee aina sellaisiakin tapauksia, joissa haastattelu keskeytyy tai yksittäisiin kysymyksiin jää vastauksia saamatta. Tietojen yleistämistä varten täydennetään puuttuvien tietojen paikalle uudet arvot. Täydennyksessä käytetään mallina mahdollisimman samanlaisia havaintoja (matkustajia) kuin täydennettävä tapaus on.

Otospohjaisen tiedonkeruun lisäksi haastatellaan ulkomaisia matkustajia näyteaineistoon. Tällöinkin haastateltavat matkustajat valitaan satunnaisesti, mutta keruuta voidaan kuitenkin tehostaa painottamalla työvuoroja sellaisiin paikkoihin ja aikoihin, jolloin ulkomaisia matkustajia poistuu Suomesta. Näytettä kerätessä voidaan yrittää kohdentaa haastatteluja tietynlaisiin matkustajiin esim. asuinmaan perusteella. Näyteaineisto yhdistetään otosaineistoon siten, että yhdistetystä aineistosta saatavat perustietojen jakaumat ovat samat kuin pelkästä otosaineistosta. Näyteaineistolla tarkennetaan tuloksia ainoastaan matkustajaryhmien sisällä.

Rajahaastattelijat ovat kielitaitoisia haastattelutyön ammattilaisia. Tiedot kerätään haastattelutilanteessa paperilomakkeelle ja ne tallennetaan jälkikäteen tietokoneelle. Haastattelulomakkeita on käytössä yhdellätoista eri kielellä (suomi, ruotsi, englanti, venäjä, viro, saksa, ranska, espanja, italia, kiina, japani). Keskimäärin yhden ulkomaisen matkustajan haastattelemiseen kuluu aikaa 2–4 minuuttia.

Haastattelut suoritetaan pääosin viranomaisalueilla, joissa liikkumiseen on anottu erillisluvat. Haastattelijat käyttävät yhdenmukaisia virka- ja turvavaatteita työvuoroilla.

Tilastokeskuksen rajahaastattelututkimusorganisaatio (tutkimuksen johtaja, tilastotieteilijä, kenttäpäällikkö, haastattelijat) vastaa koko tutkimusprosessista aina haastattelulomakkeen suunnittelusta tutkimustulosten raportointiin asti. Tietoja käyttävillä tahoilla (matkustustaseeseen liittyvät Tilastokeskuksen tilastot ja niiden tekijät, Matkailun edistämiskeskus) on tutkimuksen historiassa ollut keskeinen rooli tutkimuskysymysten määrittelyssä ja rajauksessa.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Rajahaastattelututkimuksen organisaatio huolehtii laadun seurannasta ja sen ylläpidosta systemaattisesti tehtävin manuaalisin ja automaattisin tarkistuksin. Haastatteluaineiston laatua seurataan kuukausittain haastattelijakohtaisesti. Haastattelijoihin järjestetään säännöllisesti, sekä aina tarpeen tullen, koulutusta liittyen haastattelutekniikkaan, tietojen keräämiseen ja käyttämiseen. Tiedonkeruun aikana työvuoroilla vastuullisena henkilönä toimii työnohjaaja, joka puuttuu välittömästi mahdollisesti ilmeneviin ongelmiin.

Haastatteluaineiston oikeellisuuteen ja tarkkuuteen vaikuttaa haastateltavien kielitaito. Kielitaidon vaikutusta pyritään vähentämään näyttämällä haastateltavalle tarvittaessa sen kielistä haastattelulomaketta, jota matkustaja parhaiten ymmärtää. Haastattelututkimukselle tyypilliset muut mahdolliset virhelähteet johtuvat tutkimuskysymysten muodostamisen, rajaamisen ja käänntöstyön vaikeuksista, haastattelijavaikutuksesta, vastaajan ymmärtämis- ja arvioimisvirheistä sekä haastattelutilanteen haastavuudesta (kiireinen, meluinen ympäristö, säätilojen vaihtelut jne.).

Haastattelutiedon tallennusvaiheessa kyseiseen tarkoitukseen suunniteltu ohjelma tekee ensimmäiset loogiset tarkistukset. Haastatteluaineiston tallennusvirheitä tutkitaan säännöllisesti ja tallennusvirheprosentti on keskimäärin 0,3 %. Aineiston laadun varmentamiseksi aineistosta tarkistetaan rahankulutuksen ja yöpymisten osalta tietty ylin prosenttiosuus ääriarvoista. Lisäksi tarkistetaan työvuorojen ja haastattelijatietojen paikkansapitävyys (aika, paikka, päivämäärä, haastattelijat jne.).

Rajahaastattelututkimuksessa kato on pientä. Vuonna 2009 otokseen poimituista kohdehenkilöistä jäi haastatteleematta 6,6 %. Haastattelijoiden kohtaamista matkustajista haastatteleematta jäi 4,4 %, esimerkiksi kiireen tai yhteisen kielen puuttumisen takia. Haastattelusta kieltäytyi 1,1 %.

Haastatteluun kerätyn aineiston lisäksi tutkimustulosten taustatietona käytetään muun muassa viranomaisilta saatuja matkustajamääriä, valuuttakursseja ja polttoaineiden keskihintoja. Rajahaastattelututkimuksen tietoja ei yleistetä sellaisiin rajanylityspaikkoihin, missä haastatteluja ei tehdä. Huomattavimmat tutkimuksen ulkopuolelle jäävät osajoukot ovat Vartiuksen ja Imatran rajanylityspisteiden kautta Suomen ja Venäjän välisen rajan ylittävät matkustajavirrat sekä kesäkauden ulkopuolella Lapissa maanteitse Suomen ja Ruotsin sekä Suomen ja Norjan välisten rajojen yli kulkevat matkustajavirrat.

Rajahaastattelututkimus koskee vain Manner-Suomea, eli Ahvenanmaa on rajattu ulkopuolelle. Tutkimuksen ulkopuolelle on jätetty ammattimainen liikenne, esimerkiksi työajossa olevat kuorma- tai linja-autonkuljettajat. Tutkimuksen piiriin ei myöskään kuulu paikallisliikenne eli säännöllinen, jokseenkin päivittäinen työ- tai asiointiliikenne Suomen ja Ruotsin sekä Suomen ja Norjan välisillä maarajoilla (Viron ja Venäjän vastaisilla rajoilla on vastaava liikenne mukana tutkimuksessa). Tutkimuksen lukumääriin eivät sisälly kansainvälisillä risteilyaluksilla Suomeen saapuneet matkustajat.

Rajahaastattelututkimuksen avulla voidaan muodostaa kattava kuva Suomessa vierailevista ulkomaisista matkustajista ja erilaisista matkaan liittyvistä seikoista. Tutkimuksen aineisto riittää hyvin suurimpien kävijämaiden tutkimustulosten tuottamiseen: viidestä asuinmaasta saadaan yli 1000 haastattelua ja 3-5 muusta asuinmaasta 300–500 haastattelua vuodessa. Yksityiskohtaisia tietoja pienempien kävijämaiden matkustajista ei voida täydellä luottamuksella tuottaa, tai tulokset ovat vain suuntaa-antavia.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Rajahaastattelututkimuksen tutkimustietoa ja tuloksia julkaistaan kolmesti vuodessa. Julkaisuajankohta on 4–5 kuukauden kuluttua kunkin tutkimuskauden päättymisestä (talvikausi 1.11.–30.4., kesäkausi 1.5.–31.10., kalenterivuosi).

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Rajahaastattelututkimuksen tutkimustietoja julkaistaan "Ulkomaiset matkailijat Suomessa" -julkaisussa vuosittain (julkaisuajankohta kesä-heinäkuu). Julkaisu on Matkailun edistämiskeskuksen julkaisusarjassa. Julkaisua voi tiedustella MEK:istä, ja viimeisimmät julkaisut ovat myös saatavilla maksuttomina pdf-versiona MEK:in Internetsivuilta.

Tarkempia tutkimustuloksia voidaan tehdä myös erillissopimuksesta.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Tilastokeskus on toteuttanut rajahaastattelututkimusta ympärivuotisesti vuodesta 1998 lähtien. Vuonna 1998 haastateltiin otokseen Suomeen saapuvia matkustajia. Otosmenettelyjen kehittymisen myötä vuodesta 1999 lähtien otoshaastatteluita ryhdyttiin tekemään vain Suomesta lähteville ulkomaisille matkustajille. Vuosi 1998 ei ole siten täysin vertailukelpoinen verrattuna muihin vuosiin.

Tiedonkeruupaikkoja ja haastatteluiden määrää kussakin tiedonkeruupaikassa pohditaan jatkuvasti matkustajavirtojen muuttuessa ja uusien liikenneyhteyksien avautuessa. Tiedonkeruupaikkojen muutokset voivat aiheuttaa aikasarjoissa pientä epätarkkuutta.

Rahankäyttökysymysten osalta rajahaastattelututkimuksen tiedot poikkeavat matkustustaselaskelmista, sillä rajahaastattelututkimuksen aineisto ei kata kaikkea Suomen matkustajaliikennettä (katso esitetyt rajaukset).

Perusmääritelmät ovat pysyneet samoina koko tiedonkeruun ajan. Määritelmät ovat valtaosin yhdenmukaisia Tilastokeskuksen muiden matkailutilastojen kanssa. Määritelmät noudattavat pääosin kansainvälisiä määritelmiä matkailusta.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Rajahaastattelututkimuksen tutkimustulokset täydentävät Tilastokeskuksessa toteutettuja muita matkailualan tutkimuksia. Tiedonkeruumenetelmältään rajahaastattelututkimus poikkeaa muista matkailutilastoista; Matkailutilasto on rekisteripohjainen tutkimus ja Suomalaisten matkailu otospohjainen puhelinhaastattelututkimus.

Tilastokeskuksen matkailutilastojen vertailtavuuteen vaikuttaa tutkimuskohteiden erilaisuus (perusjoukko) ja menetelmäerot. Rajahaastattelututkimus antaa yksityiskohtaista tietoa myös sellaisista ulkomaisista matkustajaryhmistä, jotka eivät päädy Tilastokeskuksen Matkailutilastoon. Tällaisia ovat päiväkävijät sekä rekisteröimättömiä majoitustapoja käyttävät ulkomaalaiset.

Lisätietoja

Jyrki Krzywacki (09) 1734 2701
Vastaava tilastojohtaja:
Riitta Harala
rajahaastattelut@tilastokeskus.fi
www.tilastokeskus.fi

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute